

Høring – utkast til forskrift om straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Innhold

1. Innledning
2. Regelverk
 - 2.1. Lov
 - 2.2. Forskrifter med merknader
 - 2.3. Forhold til øvrige bestemmelser i straffegjennomføringsloven
3. Forslag til forskrift

1. Innledning

Med "Rask reaksjon – tiltak mot soningskø og for bedre innhold i soningen" la Justisdepartementet frem en konkret plan for avvikling av soningskøen og videreutvikling av kvaliteten i straffegjennomføringen. Planen ble sendt på en bred høringsrunde, og resulterte i Ot.prp. nr. 31 (2006-2007) "Om lov om endringer i straffegjennomføringsloven mv". Forslagene ble behandlet og vedtatt i Stortinget før sommeren 2007.

Aktuelle dokumenter i saken er tilgjengelig på følgende internettadresse:
<http://www.kriminalomsorgen.no/index.php?id=426807>

Ett av forslagene som ble vedtatt var å iverksette et prøveprosjekt med straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal være en ny måte å gjennomføre en ubetinget fengselsstraff på, og skal gjelde for domfelte som er idømt ubetinget fengselsstraff i inntil fire måneder eller som har inntil fire måneder igjen til forventet prøveløslatelse. Ordningen er ment som et tiltak for å øke kvaliteten i soningen, og bidra til å redusere tilbakefall til ny kriminalitet. Samtidig vil en slik straffegjennomføringsform bidra til å redusere bruken av fengsel, og vil være en fleksibel løsning som kan motvirke utvikling av en ny soningskø.

Det er i statsbudsjettet for 2008 bevilget 40 millioner kroner til innføring av prøveordningen med straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Prøveprosjektet med elektronisk kontroll skal iverksettes i løpet av 2008, med forventet oppstart 1. september. Målsettingen er at ordningen i 2009 vil tilsvare en fengselkapasitet på ca. 130 plasser. Kriminalomsorgen skal ha det totale ansvar for

administrasjon og drift av ordningen. I prøveperioden vil det bli etablert pilotenheter som skal ha ansvar for den daglige driften. Det skal opprettes seks slike enheter, en i hver region og med fylkesvise grenser. Virksomheten vil administrativt være underlagt et friomsorgskontor.

Følgende forsøkssteder er valgt:

- region øst: Oslo (Oslo friomsorgskontor)
- region nordøst: Hedmark (Hedmark og Oppland friomsorgskontor)
- region sør: Vestfold (Vestfold friomsorgskontor)
- region sørvest: Rogaland (Rogaland friomsorgskontor)
- region vest: Sogn og Fjordane (Sogn og Fjordane friomsorgskontor)
- region nord: Troms (Troms friomsorgskontor)

Bemanningen i pilotenhetene skal være tverrfaglig, med både fengselsfaglig og sosialfaglig kompetanse. Dette vil synliggjøre at ordningen befinner seg i skjæringspunktet mellom fengsel og friomsorg, og bidra til et tett samarbeid internt i kriminalomsorgen. Det skal også etableres en felles kontrollsentral for hele landet som skal ha ansvaret for drift av den tekniske løsningen, herunder mottak av alarmer og meldinger fra kontrollutstyret hos domfelte. Kontrollsentralen skal legges til Kriminalomsorgens IT-tjeneste (KITT) i Horten.

Det legges opp til en gjennomføring med tett faglig oppfølging av domfelte fra kriminalomsorgen. Positive elementer som sysselsetting og videreutvikling av sosialt nettverk for domfelte er sentralt i straffens innhold. Det vil i tillegg bli stilt krav om deltakelse på obligatoriske aktiviteter.

Kontrollen av domfelte skal organiseres slik at brudd på vilkår oppdages og kan håndteres til enhver tid. Den type teknologi som skal brukes for den elektroniske kontrollen er såkalt RF-teknologi. Dette innebærer at man med tradisjonell radiofrekvens kan kontrollere at domfelte som bærer fotlenken befinner seg innenfor en bestemt sone. Sonen er definert av en stasjonær mottaker som er plassert i domfeltes eget hjem. Utstyret varsler om at domfelte forlater sonen, men gir ikke mulighet for å spore hvor domfelte befinner seg når vedkommende har forlatt sonen.

Domfelte skal unnlate å bruke rusmidler, herunder alkohol, under straffegjennomføringen. Kontrollen med at dette overholdes gjøres hovedsakelig ved hjelp av utåndingsprøver og urinprøver.

Et viktig element i straffegjennomføringen vil være den dynamiske kontrollen som oppnås gjennom regelmessig kontakt mellom domfelte og kriminalomsorgen.

2. Regelverk

Regelverket som utarbeides for straffegjennomføring med elektronisk kontroll vil følge tradisjonell oppbygging med lov, forskrift og retningslinjer. Lovbestemmelsen er vedtatt, men ikke trådt i kraft, og følger under pkt 2.1.

Forskriftene som utarbeides skal integreres i det eksisterende regelverket for kriminalomsorgen. De nye forskriftene vil derfor i denne omgang isolert sett fremstå som fragmenterte, men de må vurderes i lys av det eksisterende regelverket. Justisdepartementet anser det som fordelaktig med et regelverk hvor forskriftene er forholdsvis vide, og retningslinjene mer detaljerte og praktisk anvendelige. Denne formen er særlig hensiktsmessig når man skal regulere en helt ny straffegjennomføringsform som elektronisk kontroll. Prøveordningen skal fortløpende evalueres og gi kunnskap som kan bidra til å justere og forbedre regelverk og praksis ved behov.

Under pkt 2.2 presenteres utkast til nye forskrifter. For å gi høringsinstansene et best mulig vurderingsgrunnlag følges forskriftene av merknader som skal bidra til en helhetlig forståelse av den enkelte bestemmelse. Merknadene vil senere inngå som en del av retningslinjene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Retningslinjene som skal utarbeides vil bli mer utfyllende. De skal gi en helhetlig forståelse av straffegjennomføringsformen og gi tydelige føringer for den daglige praksis. Utkast til retningslinjer vil bli sendt på høring på et senere tidspunkt.

Forholdet mellom § 16 annet ledd med forskrifter og de øvrige bestemmelsene i straffegjennomføringsloven blir behandlet under pkt. 2.3. Dette vil gi oversikt over hvilken betydning disse bestemmelsene vil ha for elektronisk kontroll, og bidra til å sette forskriftene i en helhetlig kontekst.

2.1 Lov

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll er forankret i § 16 som nytt annet ledd. Bestemmelsen lyder som følger (endring i kursiv):

§ 16. Gjennomføring av straff utenfor fengsel

Dersom det er hensiktsmessig for å sikre en fortsatt særlig positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, kan kriminalomsorgen overføre domfelte til gjennomføring av straffen utenfor fengsel med særlige vilkår når halvdelen av straffetiden er gjennomført. Overføring skal ikke besluttet dersom formålet med straffen eller hensynet til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring taler mot det.

Dersom den idømte fengselsstraff eller resterende tid frem til forventet prøveløslatelse er inntil 4 måneder, og det er hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling og motvirke ny kriminalitet, kan

straffen gjennomføres utenfor fengsel når det settes vilkår om at domfelte skal være undergitt elektronisk kontroll. Første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Det er en forutsetning for gjennomføring av straff utenfor fengsel at domfelte skal ha fast bopel og være sysselsatt i form av arbeid, opplæring eller andre tiltak. Domfelte skal dessuten unnlate å bruke rusmidler, bedøvelsesmidler, hormonpreparater eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig foreskrevet.

Dersom det fremstår som nødvendig for en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av straffen utenfor fengsel, skal kriminalomsorgen fastsette særlige vilkår. Kriminalomsorgen kan blant annet fastsette at domfelte skal

- a) gjennomgå behandling,
- b) delta i program,
- c) innta antabus eller andre foreskrevne medikamenter,
- d) overholde bestemmelser om oppholdssted, eller
- e) unnlate å ha samkvem med bestemte personer.

Kriminalomsorgen kan oppheve fastsatte vilkår, endre eller fastsette nye vilkår hvis det fremstår som nødvendig av hensyn til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av straffen.

Kriminalomsorgen skal kontrollere at domfelte overholder forutsetninger og fastsatte vilkår. Som ledd i kontrollen kan tiltak etter § 56 iverksettes. Ved brudd på vilkår eller forutsetninger, eller dersom det er sannsynlig at domfelte har begått eller vil begå straffbar handling eller unndra seg gjennomføringen, gjelder bestemmelsene om tilbakeføring til fengsel i § 14 sjette og sjuende ledd.

Dersom det er av betydning for fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte å få kjennskap til tidspunktet for gjennomføring av straff utenfor fengsel, skal kriminalomsorgen varsle fornærmede eller etterlatte på forhånd. Varselet skal også omfatte informasjon om vilkår som er satt med hjemmel i § 16 tredje ledd bokstav d) og e), hvis disse vilkårene direkte gjelder fornærmede eller dennes etterlatte.

Det er også gjort endringer i straffegjennomføringsloven § 6 om avgjørelsesmyndighet for saker etter § 16 annet ledd. Dette innebærer at beslutning om innvilgelse av straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal foretas på regionalt nivå. Øvrige beslutninger treffes på lokalt nivå med alminnelig klageadgang til regionalt nivå. § 6 annet ledd første punktum skal lyde:

§ 6. Myndighet til å treffe avgjørelser

Regionalt nivå treffer avgjørelse i alle saker etter § 11, § 16 annet ledd, § 37 fjerde ledd og syvende ledd tredje punktum, § 38 tredje og fjerde ledd, § 44 annet ledd og § 58 annet ledd.

2.2 Forskrifter med merknader

§ 1 Formål

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll i medhold av § 16 annet ledd er en straffegjennomføringsform utenfor fengsel, med sikte på å fremme domfeltes mulighet til å ivareta sine sosiale og økonomiske forpliktelser under straffegjennomføringen og bidra til å redusere faren for ny kriminalitet.

Merknader:

Ved straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal det legges til rette for at domfeltes sosiale og økonomiske forpliktelser kan ivaretas. Domfelte gis mulighet til å fortsette sitt arbeid, studier eller lignende, og motta lønn eller andre økonomiske ytelser. Dette innebærer at domfelte kan fortsette å forsørge seg selv og eventuelt andre som domfelte har forsørgeransvar for. Straffegjennomføringsformen medfører også at domfelte kan opprettholde og ivareta kontakt med familie, herunder barn, og øvrig sosialt nettverk. Justisdepartementet tar sikte på at man i evalueringen av ordningen ser på i hvilken grad de domfelte har klart å ivareta sine sosiale og økonomiske forpliktelser og om det har vært en reduksjon av tilbakefall til ny kriminalitet blant dem som har gjennomført straff med elektronisk kontroll.

§ 2 Målgruppe

Mulighet for straffegjennomføring med elektronisk kontroll gjelder for domfelte som under hele straffegjennomføringen er bosatt i de fylker der tilbudet om elektronisk kontroll er etablert. Det samme gjelder innsatte som skal overføres til elektronisk kontroll, og som er bosatt eller som skal bosette seg i et av de aktuelle fylkene.

Gjennomføring av deler av straffen med elektronisk kontroll skal som hovedregel gjelde domfelte som forventes prøveløslatt ved 2/3-tid eller senere.

Dersom domfelte er siktet for nye straffbare forhold skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke innvilges.

Domfelte som er besluttet utvist fra landet skal ikke innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Merknader:

Forskriftsbestemmelsen om målgruppe må leses i sammenheng med forskriftens § 3 om forutsetninger for straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Etter strgjfl. § 16 annet ledd skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll gjelde for domfelte som er idømt inntil fire måneder ubetinget fengsel eller har inntil fire måneder igjen til forventet prøveløslatelse. Justisdepartementet har valgt å definere de to variantene som henholdsvis helgjennomføring og delgjennomføring.

Mens målgruppen etter § 16 første ledd begrenses til de tilfellene hvor det vil være ”hensiktsmessig for å sikre en særlig positiv utvikling”, gjelder § 16 annet ledd de tilfeller hvor det anses ”hensiktsmessig for å sikre en positiv utvikling”. Dette betyr at det kreves mindre når det gjelder den utvikling domfelte har vist under straffegjennomføringen for å innvilge soning etter § 16 annet ledd enn etter første ledd. § 16 annet ledd vil i motsetning til § 16 første ledd også omfatte domfelte som soner kortere dommer for mindre alvorlige forhold. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll anses som en sikkerhetsmessig mer betryggende soningsform slik at ordningen av denne grunn vil kunne omfatte flere domfelte enn etter § 16 første ledd.

Domfelte anses bosatt der hvor vedkommende er folkeregistrert eller midlertidig er bosatt, for eksempel der hvor domfelte studerer.

Med prøveløslatelse menes løslatelse ved 2/3-tid eller senere. Løslatelse ved ½-tid etter strgfjl. § 42 tredje ledd omfattes normalt ikke, da denne bestemmelsen er ment å ivareta andre hensyn enn utslusing fra fengsel. For de som skal gjennomføre siste del av straffen med elektronisk kontroll, er det et vilkår at det er satt en forventet prøveløslatelsesdato. Prøveløslatelsesdatoen må være senest 14 dager før endt tid, jf. strgfjl. § 42 første ledd.

Justisdepartementet mener at straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan innvilges for flere dommer samtidig, så lenge den samlede lengden på den ubetingede fengselsstraffen ikke overstiger fire måneder. Det avgjørende bør etter departementets oppfatning være den faktiske tiden som skal sones på det tidspunkt søknad om straffegjennomføring med elektronisk kontroll avgjøres. Et eksempel kan være at en domfelt som i tre separate dommer er ilagt ubetinget fengselsstraff i henholdsvis 14 dager, 60 dager og 30 dager, vil kunne innvilges helgjennomføring med elektronisk kontroll. Dersom domfelte i to separate dommer er ilagt ubetinget fengselsstraff i 21 dager og 120 dager vil vedkommende derimot falle utenfor målgruppen for helgjennomføring da den samlede domslengden overstiger fire måneder. Det anses ikke hensiktsmessig at én av dommene da skal sones i fengsel mens den andre gjennomføres i hjemmet med elektronisk kontroll. Domfelte vil imidlertid kunne falle inn under målgruppen for delgjennomføring ved at siste del av straffen frem til forventet prøveløslatelse gjennomføres med elektronisk kontroll.

I Sverige og Danmark må domfelte som har gjennomført straff med elektronisk kontroll vente i minst to år før ny tilsvarende straffegjennomføring kan påbegynnes. Justisdepartementet ønsker ikke å innføre en slik ”karantenetid” etter avsluttet straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Det må likevel i hvert enkelt tilfelle vurderes om en person som allerede har gjennomført straff med elektronisk kontroll skal anses som egnet til å sone en ny dom i hjemmet.

Når det gjelder hvilke kategorier av domfelte som bør falle henholdsvis utenfor og innenfor målgruppen foreslår Justisdepartementet følgende:

Forvarings- og sikringsdømte kan ikke gjennomføre straff med elektronisk kontroll etter § 16 annet ledd. Forvaring kan kun skje i anstalt, jf. straffeloven § 39 c.

Domfelte som er besluttet utvist, og domfelte som er siktet for nye straffbare forhold, skal etter departementets oppfatning unntas fra ordningen. Dette er foreslått tatt inn i forskriften.

Domfelte som etter brudd på samfunnsstraff, narkotikaprogram med domstolskontroll eller promilleprogram (program for ruspåvirket kjøring) får straffen omgjort til fengselsstraff bør etter departementets mening i utgangspunktet falle utenfor ordningen. De nevnte domfelte er allerede ilagt en straffereaksjon som forutsetter at de skal bo hjemme og overholde fastsatte vilkår. Justisdepartementet mener derfor på prinsipielt grunnlag at denne gruppen domfelte ikke bør innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Bøtesonere faller utenfor målgruppen da ordningen er begrenset til de som er idømt fengselsstraff. For de som i tillegg til ilagt bot har fått dom på ubetinget fengsel mener departementet at den ubetingede fengselsstraffen skal kunne gjennomføres i hjemmet med elektronisk kontroll. En eventuell subsidær fengselsstraff for ubetalte bøter bør som hovedregel sones ferdig før straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan påbegynnes.

De som er idømt kombinert samfunnsstraff og ubetinget fengselsstraff bør etter Justisdepartementets mening kunne gjennomføre den ubetingede fengselsstraffen med elektronisk kontroll. Det samme gjelder domfelte som idømmes en kombinasjon av betinget og ubetinget fengsel (deldom).

§ 3 Forutsetninger for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Domfelte må godta de krav og vilkår som kriminalomsorgen fastsetter for straffegjennomføringen.

Domfelte må ha tilgang til egnet bolig med innlagt elektrisitet og mulighet for egnet telefonforbindelse. Domfelte må være villig til å motta besøk i boligen av kriminalomsorgen eller andre som kriminalomsorgen bemyndiger.

Det er en forutsetning at alle samboende over 18 år samtykker til at domfelte innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Dersom det på grunn av det aktuelle lovbruddet vil fremstå som uforsvarlig eller støtende skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke innvilges. I de tilfeller der det aktuelle lovbruddet er begått i eget hjem, eller det dreier seg om alvorlig volds - eller sedelighetslovbrudd, skal domfelte i utgangspunktet ikke innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Dersom det foreligger stor fare for at domfelte kommer til å unngå, begå ny kriminalitet eller misbruke rusmidler, eller dersom andre særlige grunner taler mot, skal søknad om straffegjennomføring med elektronisk kontroll avslås.

Merknader:

I tillegg til kriteriene for målgruppe etter forskriftens § 2 foreslår Justisdepartementet her ytterligere forutsetninger som må være til stede for at straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan innvilges.

Domfeltes samtykke

Domfeltes samtykke til de krav og vilkår som kriminalomsorgen fastsetter skal være skriftlig.

Egnet bolig

Hensynet til en effektiv elektronisk kontroll av domfelte medfører at ikke alle boliger er egnet for denne type straffegjennomføring. Eksempelvis kan en bolig hvor domfelte deler nødvendige fellesarealer som kjøkken og bad/toalett med andre ikke anses som egnet. Dette betyr at for eksempel studenter som bor i hver sin enhet i en studentbolig, men deler bad og kjøkken med andre, utelukkes. Av samme grunn vil for eksempel hotell og hospits være uegnede boliger.

Boligen og oppholdet der må være av fast karakter. Det bør imidlertid ikke settes et absolutt krav om at boligen må være den samme gjennom hele straffegjennomføringen. Det kan tenkes tilfeller hvor flytting vil være nødvendig eller hensiktsmessig.

Samboendes samtykke

Med samboende menes enhver annen person som bor i husstanden og som har sitt hovedbosted der.

Samtykke skal innhentes etter en obligatorisk samtale mellom kriminalomsorgen og samboende, for å sikre at informasjonen er forstått og at samtykket er reelt. Samtykket skal være skriftlig.

Barn har rett til å uttale seg, jf. forskriften til straffegjennomføringsloven § 1-3.

Samboende over 18 år kan trekke tilbake sitt samtykke på ethvert tidspunkt før eller under straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Kriminalomsorgen bør undersøke bakgrunnen for tilbaketrekkingen gjennom en samtale med samboende.

Tilbaketrekking av samtykke etter påbegynt straffegjennomføring skal ikke automatisk medføre overføring til fengsel. I slike tilfeller skal kriminalomsorgen, så langt det er mulig, bistå domfelte i å skaffe seg et nytt egnet bosted før overføring til fengsel besluttes.

Uforsvarlig eller støtende

Forbeholdet om at straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke skal innvilges dersom det vil fremstå som uforsvarlig må vurderes i sammenheng med det overordnede krav om at straffegjennomføringen skal være sikkerhetsmessig forsvarlig. Uforsvarlig i denne forskriftsbestemmelsen sikter særlig til tilfeller der det aktuelle lovbruddet var av en slik art at soning i hjemmet kan medføre økt fare for gjentakelse.

Ved vurderingen av om straffegjennomføring med elektronisk kontroll vil fremstå som støtende må det særlig tas hensyn til fornærmede og pårørende, for eksempel dersom noen av disse bor i domfeltes nabolag.

§ 4 Krav til domfelte under straffegjennomføringen

Domfelte plikter å følge den gjennomføringsplanen som er utarbeidet av kriminalomsorgen.

Domfelte skal være sysselsatt under straffegjennomføringen. Et vilkår for at sysselsettingen godkjennes er at domfelte kan kontrolleres på en tilfredsstillende måte. Det er ikke tillatt med sysselsetting utenfor Norge.

Domfelte skal pålegges å møte for kriminalomsorgen eller annen offentlig myndighet, person eller organisasjon som kriminalomsorgen anviser minimum to ganger per uke.

Ved iverksettelse av straffegjennomføringen skal domfelte alltid avlegge urinprøve.

Merknader:

Straffegjennomføringen regnes som påbegynt når fotlenken settes på den domfelte og det øvrige tekniske utstyret er installert i domfeltes hjem.

Gjennomføringsplan

Før iverksettelsen av straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal det utarbeides en gjennomføringsplan i samarbeid mellom domfelte og kriminalomsorgen. En gjennomføringsplan skal blant annet inneholde informasjon om domfeltes bo- og sysselsettingsforhold, og et detaljert aktivitetsskjema hvor avtalt opphold utenfor hjemmet fremgår.

Sysselsetting

Under straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal domfelte være sysselsatt minst 20 timer per uke i gjennomsnitt, og sysselsettingen skal normalt ikke overskride 40 timer per uke i gjennomsnitt. I særlige tilfeller kan det godtas noe færre timer, men aldri mindre enn 15 timer per uke. Kvelds-, natt eller skiftarbeid kan godtas.

Med sysselsetting menes arbeid, opplæring eller andre tiltak. Andre tiltak kan for eksempel være et større behandlingsopplegg i regi av helsemyndighetene. Sysselsettingen skal i utgangspunktet skje utenfor hjemmet. Hensikten med sysselsetting er at domfelte skal kunne opprettholde sine økonomiske og sosiale

forpliktelser, samtidig som man ønsker å unngå at domfelte i for stor grad blir "isolert" i hjemmet.

Dersom domfelte har arbeid eller studier som skjer i domfeltes hjem må domfelte i tillegg delta på annen sysselsetting (minimum 15 timer per uke) utenfor hjemmet.

Det er en forutsetning for godkjenning av sysselsettingen at det effektivt kan foretas kontroller. Dette innebærer at arbeidsgiver må være inneforstått med og godta at slike kontroller kan skje. Det skal som hovedregel oppnevnes en kontaktperson ved sted for sysselsettingen.

Møter med kriminalomsorgen

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal skje under tett oppfølging av kriminalomsorgen. Justisdepartementets oppfatning er at domfelte bør møte for kriminalomsorgen eller noen som kriminalomsorgen bemyndiger minimum to ganger per uke. Dette for å ivareta formålet om en tett oppfølging fra kriminalomsorgen. Minst ett av møtene bør være med kriminalomsorgen. Det andre møtet kan være med kriminalomsorgen eller med noen som kriminalomsorgen bemyndiger, for eksempel en organisasjon.

Møtene skal i motsetning til uanmeldte besøk i hjemmet være avtalt med domfelte på forhånd. Videre bør møtene hovedsaklig foregå mens domfelte ellers ville oppholdt seg hjemme, og ikke på tidspunkt som vil gå ut over de timene domfelte er innvilget til annen utgang. Møtene kommer i utgangspunktet i tillegg til sysselsettingen, men kan legges innenfor sysselsettingstiden dersom dette anses hensiktsmessig.

Justisdepartementet foreslår at innholdet i møtene med kriminalomsorgen kan bestå av programvirksomhet, oppfølgingssamtaler, behandlingsopplegg eller andre individuelt tilrettelagte tilbud.

Møtene kan skje i domfeltes hjem dersom dette anses hensiktsmessig. Det skal i så fall være to ansatte i kriminalomsorgen eller andre som kriminalomsorgen har bemyndiget til stede.

Urinprøve

Straffegjennomføringslovens alminnelige regler for avlegging av urinprøve gjelder, jf. strgfjl. § 29 første ledd, jf. forskriften § 3-26. Urinprøve skal alltid avgis i forbindelse med iverksettelsen av straffegjennomføringen, og skal kun benyttes som sammenligningsgrunnlag for senere urinprøvekontroller. Resultatene av den første prøven får derfor i seg selv ingen konsekvenser for domfelte. Denne urinprøven kan avgis i domfeltes hjem under påsyn av en av kriminalomsorgens ansatte. Domfelte skal avgi urinprøve etter påsetting av fotlenken og senest innen samme dag.

§ 5 Uanmeldte besøk

Kriminalomsorgen kan foreta uanmeldte besøk i hjemmet eller på sysselsettingsplassen for å kontrollere at vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll overholdes.

Merknader:

Uanmeldte besøk kommer i tillegg til de fast avtalte møter mellom domfelte og kriminalomsorgen. Ved uanmeldt besøk i hjemmet skal det alltid være to ansatte i kriminalomsorgen eller eksterne kontrollører som kriminalomsorgen har bemyndiget til stede. Med eksterne kontrollører menes personer som er spesielt innleid for å gjøre uanmeldte kontrollbesøk og andre oppgaver.

Justisdepartementet foreslår at det skal foretas minimum to uanmeldte besøk per uke, og at besøkene skal fordeles jevnt mellom domfeltes hjem og sysselsettingsplass. Ved uanmeldte besøk i hjemmet skal det alltid tas utåndingsprøve av domfelte. Formålet med de uanmeldte besøkene er kontroll og vil derfor være kortvarige. Det skal legges til rette for at uanmeldte besøk ved domfeltes sysselsettingsplass utføres på en diskret måte.

Uanmeldte besøk kan foretas på ethvert tidspunkt av døgnet.

§ 6 Utgang

Domfelte er i utgangspunktet forpliktet til å oppholde seg i hjemmet under hele straffegjennomføringen, med unntak av innvilget utgang til sysselsetting.

Kriminalomsorgen kan innvilge permisjoner og annen utgang dersom dette anses hensiktsmessig for å ivareta formålet med straffegjennomføringen.

Merknader:

Hjemmet omfatter i denne henseende boligens innendørs areal samt eventuell balkong, altan eller terrasse. Domfelte har ikke anledning til å benytte eventuell hage.

Utgang til sysselsetting

I beregningen av utgangens lengde, skal det i tillegg til arbeidstiden gis reisetid. Det skal vurderes hvor mye tid som er nødvendig ut fra den aktuelle reiselengde og hvilket transportmiddel som benyttes, slik at man har rimelig tid til å komme seg til og fra sysselsettingen innenfor de gitte tidsrammer.

Dersom domfelte har omsorg for barn skal det vurderes om følging og henting til og fra barnehage eller skole bør inkluderes i den fastsatte reisetiden til og fra sysselsettingsplassen.

Annen utgang

Utover den tiden som innvilges til sysselsetting og reisetid mener Justisdepartementet at domfelte skal kunne innvilges inntil 5 timer per uke til annen utgang. Utgangene skal særlig bidra til at domfelte kan opprettholde sine sosiale forpliktelser og behov. Annen utgang kan for eksempel benyttes til innkjøp, klesvask, oppfølging av barn, og andre personlige gjøremål.

Et aktivitetsskjema som viser avtalte opphold utenfor hjemmet skal utarbeides i samarbeid mellom domfelte og kriminalomsorgen. Utgangene skal være avtalt i sin helhet før straffegjennomføringen iverksettes, men det vil være mulig å avtale justeringer underveis.

Det bør oppfordres til å legge noen av utgangene til dager uten sysselsetting, vanligvis lørdag og søndag. Domfelte må selv disponere timene på en hensiktsmessig måte.

Forholdet til de ordinære regler for permisjon

Etter straffegjennomføringen § 33 annet ledd kan domfelte innvilges permisjon når en del av straffen er gjennomført. Ordinær permisjon og korttidspermisjon kan innvilges etter minst fire måneders sammenhengende frihetsberøvelse dersom domfelte i tillegg har utholdt minst 1/3 av straffetiden.

Erfaringer fra andre land viser at straffegjennomføring med elektronisk kontroll oppleves som en krevende soningsform. Det å være underlagt elektronisk kontroll kombinert med et rigid tidsskjema vil kunne oppleves som belastende. Justisdepartementet mener derfor at behovet for permisjoner også vil være til stede ved denne type straffegjennomføring, og går inn for at de vanlige regler om permisjoner skal gjelde tilsvarende for straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Dette innebærer at ordinær permisjon og korttidspermisjon kun kan innvilges under delgjennomføring. For de som gjennomfører hele straffen med elektronisk kontroll vil det ikke være aktuelt å gi ordinær permisjon. Det vil imidlertid være mulig å søke velferdspermisjon.

Justisdepartementet legger likevel til grunn at de som gjennomfører straff med elektronisk kontroll ikke vil ha samme behov for permisjoner som de som soner i fengsel. For domfelte som gjennomfører straff i hjemmet vil behovet for kontakt med familie og venner ivaretas ved at de kan motta besøk og gjennomføre telefonsamtaler som de selv ønsker. For de som gjennomfører siste del av straffen med elektronisk kontroll foreslås det derfor at antall ordinære permisjonsdøgn begrenses til inntil ett døgn per måned.

Permisjoner kommer i tillegg til annen utgang (inntil 5 timer per uke) som den domfelte kan benytte etter eget ønske og behov.

§ 7 Avgjørelsesmyndighet

Vedtak om innvilgelse og avslag på søknad om straffegjennomføring med elektronisk kontroll treffes på regionalt nivå. Vedtak om endring av vilkår, reaksjon på brudd, innsettelse i fengsel, straffavbrudd og beslutning om løslatelse gjøres av lederen for friomsorgskontoret som den domfelte er tilknyttet.

Forskrift til lov om straffegjennomføring § 2-1 gjelder ikke.

Merknader:

Avgjørelsesmyndigheten i kriminalomsorgen ligger som regel hos lokalt nivå, jf. strgf. § 6 første ledd, med alminnelig klageadgang til regionalt nivå. For å sikre lik praksis i prøveperioden, foreslås det imidlertid at både innvilgelse og avslag vedtas på regionalt nivå. Dette innebærer at nåværende forskrift § 2-1 til straffegjennomføringsloven som delegerer myndighet til lokalt nivå å avslå søknader etter § 16 hvor innsatte er dømt til ti års fengsel eller mer, eller til forvaring eller sikring, ikke gjelder ved søknader om straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

§ 8 Saksbehandling

Kriminalomsorgen skal informere domfelte i de aktuelle fylkene om muligheten for å søke om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Domfelte må sende søknad innen 14 dager etter at informasjon fra kriminalomsorgen er mottatt.

Merknader:

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan bare innvilges etter søknad fra domfelte. Generell informasjon om at domfelte i utgangspunktet er i målgruppen for straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal sendes til den adresse domfelte oppga ved domsavsigelsen. Dette innebærer at ikke alle i målgruppen vil motta informasjon, for eksempel dersom domfelte midlertidig er bosatt i et av forsøksfylkene, men har oppgitt adresse i et annet fylke. Kriminalomsorgen vil likevel informere om ordningen via forskjellige kanaler slik at flest mulig får kunnskap om den.

For å unngå at domfelte trenerer prosessen med innkalling til soning og påbegynnelse av soning er det etter Justisdepartementets oppfatning hensiktsmessig at det settes en frist for å søke om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Fristen foreslås satt til 14 dager etter at domfelte har mottatt informasjon fra kriminalomsorgen. Det vil likevel i særlige tilfeller åpnes for muligheten til å søke på et senere tidspunkt.

Søknad om overføring til straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal rettes til kriminalomsorgens regionale nivå hvor domfelte er bosatt, eller hvor domfelte skal bosette seg.

For domfelte som skal fullbyrde hele straffen med elektronisk kontroll er det friomsorgskontoret hvor domfelte er bosatt under straffegjennomføringen som har ansvaret for å undersøke om forutsetningene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll er tilstede og for å foreta egnethetsvurdering av domfelte. Vedkommende friomsorgskontor skal komme med en anbefaling til regionalt nivå.

For domfelte som overføres fra fengsel, skal saken forberedes i fengselet. Søknad med nødvendige vedlegg og fengselets innstilling sendes til friomsorgskontoret i det fylket hvor domfelte skal bosette seg under straffegjennomføringen. Det aktuelle friomsorgskontoret skal foreta en egnethetsvurdering av domfelte, og komme med en anbefaling til regionalt nivå.

Dersom regionalt nivå innvilger søknad om overføring skal det aktuelle friomsorgskontoret utarbeide en gjennomføringsplan for domfelte. Domfelte skal informeres om de krav og vilkår som gjelder for straffegjennomføringen.

Hvis domfelte blir dømt eller siktet for nye straffbare forhold begått før vedtatt straffegjennomføring med elektronisk kontroll er iverksatt, må vedtaket omgjøres i medhold av forvaltningsloven § 35 siste ledd, jf straffegjennomføringsloven § 7 bokstav g).

Brudd

Dersom det er sannsynlig at domfelte har brutt vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll, jf. strgfjl. § 14 fjerde ledd, skal det fattes vedtak om overføring til fengsel. I retningslinjene vil det bli utarbeidet rutiner knyttet til oppfølging av brudd, for eksempel hva som skal regnes som brudd, hvilke konsekvenser forskjellige typer brudd skal få, når vedtak om overføring til fengsel skal fattes og hvem som skal fatte vedtak.

2.3 Forhold til øvrige bestemmelser i straffegjennomføringsloven

Straffegjennomføringsloven gjelder for straffegjennomføring med elektronisk kontroll. De ulike bestemmelsene i loven vil imidlertid ha ulik relevans. For å gi en oversikt over forholdet mellom loven forøvrig og straffegjennomføring med elektronisk kontroll har Justisdepartementet valgt å foreta en kortfattet gjennomgang av de enkelte bestemmelser med fokus på de som antas å ha særlig relevans.

Følgende bestemmelser gjelder tilsvarende så langt de passer:

§§ 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 21, 22, 23, 24, 29, 33, 35, 36, 40, 41, 42, 43, 44 og 45

Følgende bestemmelser er ikke relevante:

§§ 15, 17, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 34, 37, 38, 39 og 46-59

Kommentarer til enkelte bestemmelser

§3 - Innhold

Ved straffegjennomføring med elektronisk kontroll vil annet ledd særlig kunne bli ivaretatt.

§ 4 – Forvaltningssamarbeid

For domfelte som gjennomfører straff i hjemmet med elektronisk kontroll legger Justisdepartementet til grunn at kriminalomsorgen, i samme grad som for de som soner

i fengsel, skal legge til rette for at samarbeidende etater skal kunne yte sine lovbestemte tjenester til domfelte og for at domfelte skal få del i tjenestene.

Ved innsettelse i fengsel foretas det i noen tilfeller en reduksjon eller avkorting i ulike offentlig ytelser. Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal etter Justisdepartementets vurdering ikke medføre en reduksjon eller avkorting i offentlige ytelser som den domfelte mottar eller har krav på.

§ 6 – Mulighet til å treffe avgjørelser

2. ledd endres til følgende: Regionalt nivå treffer avgjørelse i alle saker etter § 11, § 16 annet ledd, § 37 fjerde ledd og syvende ledd tredje punktum, § 38 tredje og fjerde ledd, § 44 annet ledd og § 58 annet ledd.

Forskriften § 2-1, 1. ledd

Myndighet til å avslå søknad om elektronisk kontroll skal ligge hos regionalt nivå. Den generelle regel om delegering til lokalt nivå skal derfor ikke gjelde ved søknader om straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

§ 10 - Gjennomføringsformer

Første ledd, bokstav d) vil omfatte straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

§ 11- Innsettelse i fengsel

§ 16 annet ledd hjemler unntak fra § 11 første ledd.

Retningslinjene om mottakelse og registrering

Rutiner i forbindelse med påbegynnelse av straffegjennomføring med elektronisk kontroll, installering av teknisk utstyr og påsetting av fotlenke vil bli behandlet i egne retningslinjer.

§ 12 – Gjennomføring av straff i institusjon

Etter Justisdepartementets syn vil det være uaktuelt å innvilge straffegjennomføring med elektronisk kontroll mens domfelte gjennomfører straff i institusjon etter § 12. Det er imidlertid ingenting som forhindrer at domfelte som soner i institusjon kan overføres til straffegjennomføring med elektronisk kontroll etter § 16 annet ledd.

§ 13 – Gjennomføring av straff i sykehus

Dersom domfelte under straffegjennomføring med elektronisk kontroll legges inn ved sykehus skal kriminalomsorgen vurdere om domfelte skal overføres til straffegjennomføring etter § 13.

§ 14 – Overføring mellom gjennomføringsformer

Fjerde ledd omfatter straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

§ 16 – Gjennomføring av straff utenfor fengsel

Bestemmelsen endres som gjengitt ovenfor under punkt 2.1.

Henvisninger i forskriften og retningslinjene til de enkelte ledd i bestemmelsen endres. Henvisninger til "overføring etter § 16" endres slik at det vises til det spesifikke ledd.

I retningslinjene vil det bli tatt inn et eget kapittel: "Særlig om straffegjennomføring utenfor fengsel med elektronisk kontroll".

§ 18 – Arbeid, opplæring, program eller andre tiltak

Ved straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan det pålegges domfelte å delta i opplæring, programmer, og andre tiltak som behandling og lignende. Sysselsetting kan skje både på dagtid og kveldstid og i helger. Skiftarbeid kan tillates.

§ 29 – Undersøkelser for å avdekke bruk av rusmidler mv.

Reglene om undersøkelser for å avdekke bruk av rusmidler mv. gjelder så langt de passer. Ved påsetting av fotlenke skal det alltid tas en urinprøve av domfelte. Urinprøven kan avgis i domfeltes hjem under påsyn.

§ 33 – Permisjon fra fengsel

Bestemmelsen gjelder tilsvarende. Dette innebærer at de som gjennomfører hele straffen med elektronisk kontroll ikke kan innvilges ordinær permisjon eller korttidspermisjon. Kriminalomsorgen kan likevel innvilge inntil 5 timer utgang per uke, og det kan søkes om velferdspermisjon etter gjeldende regler. For de som er i permisjonsrutine foreslås det å begrense antall permisjonsdøgn til ett per måned (se kommentarene).

§ 40 – Reaksjon på brudd

Reaksjon på brudd under straffegjennomføring med elektronisk kontroll omfattes av annet ledd. Ved brudd av bagatellmessig og unnskyldelig art kan det i stedet for overføring til fengsel ilegges skriftlig irettesettelse. Dersom domfelte overføres til fengsel etter § 14, fjerde ledd kan reaksjon etter § 40, b, c, d og e ilegges i tillegg til beslutning om overføring.

§ 42 – Løslatelse fra fengselsstraff

Bestemmelsen gjelder så langt den passer. Ved straffegjennomføring med elektronisk kontroll kan det ikke innvilges fremskutt løslatelse. Domfelte regnes som løslatt når kriminalomsorgen har fattet vedtak om løslatelse og fjernet fotlenken fra domfelte.

3. Forslag til forskrift

§ 1 Formål

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll i medhold av § 16 annet ledd er en straffegjennomføringsform utenfor fengsel, med sikte på å fremme domfeltes mulighet til å ivareta sine sosiale og økonomiske forpliktelser under straffegjennomføringen og bidra til å redusere faren for ny kriminalitet.

§ 2 Målgruppe

Mulighet for straffegjennomføring med elektronisk kontroll gjelder for domfelte som under hele straffegjennomføringen er bosatt i de fylker der tilbudet om elektronisk kontroll er etablert. Det samme gjelder innsatte som skal overføres til elektronisk kontroll, og som er bosatt eller som skal bosette seg i et av de aktuelle fylkene.

Gjennomføring av deler av straffen med elektronisk kontroll skal som hovedregel gjelde domfelte som forventes prøveløslatt ved 2/3-tid eller senere.

Dersom domfelte er siktet for nye straffbare forhold skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke innvilges.

Domfelte som er besluttet utvist fra landet skal ikke innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

§ 3 Forutsetninger for straffegjennomføring med elektronisk kontroll

Domfelte må godta de krav og vilkår som kriminalomsorgen fastsetter for straffegjennomføringen.

Domfelte må ha tilgang til egnet bolig med innlagt elektrisitet og mulighet for egnet telefonforbindelse. Domfelte må være villig til å motta besøk i boligen av kriminalomsorgen eller andre som kriminalomsorgen bemyndiger.

Det er en forutsetning at alle samboende over 18 år samtykker til at domfelte innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Dersom det på grunn av det aktuelle lovbruddet vil fremstå som uforsvarlig eller støtende skal straffegjennomføring med elektronisk kontroll ikke innvilges. I de tilfeller der det aktuelle lovbruddet er begått i eget hjem, eller det dreier seg om alvorlig volds- eller sedelighetslovbrudd, skal domfelte i utgangspunktet ikke innvilges straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Dersom det foreligger stor fare for at domfelte kommer til å unnvike, begå ny kriminalitet eller misbruke rusmidler, eller dersom andre særlige grunner taler mot, skal søknad om straffegjennomføring med elektronisk kontroll avslås.

§ 4 Krav til domfelte under straffegjennomføringen

Domfelte plikter å følge den gjennomføringsplanen som er utarbeidet av kriminalomsorgen.

Domfelte skal være sysselsatt under straffegjennomføringen. Et vilkår for at sysselsettingen godkjennes er at domfelte kan kontrolleres på en tilfredsstillende måte. Det er ikke tillatt med sysselsetting utenfor Norge.

Domfelte skal pålegges å møte for kriminalomsorgen eller annen offentlig myndighet, person eller organisasjon som kriminalomsorgen anviser minimum to ganger per uke.

Ved iverksettelse av straffegjennomføringen skal domfelte alltid avlegge urinprøve.

§ 5 Uanmeldte besøk

Kriminalomsorgen kan foreta uanmeldte besøk i hjemmet eller på sysselsettingsplassen for å kontrollere at vilkårene for straffegjennomføring med elektronisk kontroll overholdes.

§ 6 Utgang

Domfelte er i utgangspunktet forpliktet til å oppholde seg i hjemmet under hele straffegjennomføringen, med unntak av innvilget utgang til sysselsetting.

Kriminalomsorgen kan innvilge permisjoner og annen utgang dersom dette anses hensiktsmessig for å ivareta formålet med straffegjennomføringen.

§ 7 Avgjørelsesmyndighet

Vedtak om innvilgelse og avslag på søknad om straffegjennomføring med elektronisk kontroll treffes på regionalt nivå. Vedtak om endring av vilkår, reaksjon på brudd, innsettelse i fengsel, straffavbrudd og beslutning om løslatelse gjøres av lederen for fromsorgskontoret som den domfelte er tilknyttet.

Forskrift til lov om straffegjennomføring § 2-1 gjelder ikke.

§ 8 Saksbehandling

Kriminalomsorgen skal informere domfelte i de aktuelle fylkene om muligheten for å søke om straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Domfelte må sende søknad innen 14 dager etter at informasjon fra kriminalomsorgen er mottatt.